

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. De Meteoris ignitis infimæ Regionis speciatim.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

doquè præ nimia caliditate comburit corpus, in quod cadit, ut infra.

V.
In supræmâ.

Modus autem generationis ignitarum impressio-
num, in Superiori aëris Regione est iste, exhalatio calida, & sicca elevata ad illam partem aëris, si fuerit ventuosa fortiter unita sine difformitate in suis partibus, dum inflammatur, apparet esse quædam stella & dato, quod diu duret post inflammationem, non tamen possumus percipere, utrum sit Stella Cœli, vel de Regione Elementari, nisi per longas observationes, & aliquam difformitatem in motu, sed tamen successu temporis materia ista ventuosa fortiter unita habet difformitatem in suis partibus, ita quod aliqua pars ejus extenditur ultrâ, & tunc illa materia inflammata vocatur Stella caudata, eò quod una pars appareat magis clara, & aliâ minus, propinquâ ad invicem, & istæ impressiones differunt ab invicem secundum magnitudinem, & parvitatem, secundum calores & colores, ut alibi, & secundum durabilitatem, nam aliqua stella caudatæ, & Cometæ aliqui durant per duos dies, aliqui etiam per sex menses, unde loquor hic de impressio-
nibus, quæ generantur in Superiori parte supræmæ Regionis, nam præter illas sunt aliæ impressiones ignitæ, quæ modicum durant, eujusmodi sunt impressiones generatæ per motum, super mediam Regionem aëris; nam aliqua exhalatio calida & sicca est subtilis, & elevabilis usquæ ad inferiorem partem superioris Regionis aëris, & ibi propter caliditatem aëris, vel motum ipsius, simul inflammatur, & apparent istæ impressiones; Unde materia est aliquando aggregata in uno globo magno & amplo, qui simul incenditur in omnibus partibus ejus, & tunc vocatur arca Stipulæ ardentis, aliquando verò est materia aggregata in uno globo modico, in una parte mediæ, & in alio in alia parte mediæ, & sic de multis aliis globis, qui continuantur ad invicem per modicam exhalationem subtilem intermediam, & tunc cum unus globorum illorum fuerit inflammatus, apparet Stella ardens, & inflammatio illa vadit continuò inflammando per istam exhalationem subtilem intermediam, usquæ ad alium globum, qui cum fuerit inflammatus, apparet alia Stella, & sic consequenter, & tunc apparent multæ Stellæ Lucentes ad invicem: Sed aliquando illa materia est dispersa in duobus globis per se continuata per mediam exhalationem valde subtilem, & tunc inflammato uno illorum globorum inflammatur illa exhalatio intermedia continuò successivè & citissimè, usquæ ad alterum globum, & tunc apparet Stella moveri de Loco ad Locum, non transeundo per medium, & videtur esse capra saltans: Sed quandoquè ista exhalatio media est adeò subtilis, quod ejus inflammatio non sufficit movere visum, & tunc apparet stella illa moveri de Loco in Locum non transeundo per medium, & tunc apparent Stellæ cadentes, quia apparent moveri, & in veritate non moventur; aliquando verò materia est uniformiter dispersa; quandoquè sursum, quandoquè in longum, quandoquè in latus, & tunc apparent quasi lancea incausa.

Varia itaque sunt impressiones ignitæ, de quibus loquimur in proposito, ex Scoto numerantur hic Lib. I. Quæst. I. 5. videlicet, *Stellæ*, *Cometæ*, *Stellæ cadentes*, *capra saltans*, dicitur *Ægei* (est capra saltans) *Area stipularum ardentium*, *corruscationes*, *fulmina*, *tonitrua*, *candela*, & torfæ apparentes hic circa nos, & ita differunt ab invicem, secundum magnitudinem, & parvitatem, secundum durationem majorem & minorem, secundum locum altiorum & depressiorum, in quo generantur: item secundum raritatem & densitatem, sed istæ sunt differentia accidentales. An autem sint omnes ejusdem speciei specialissimæ, videtur Scoto ibidem Quæst. I. 5. probabiliter sustinere, quod sic, à num. 3. solvit 6. argumenta in oppositum. Sit nunc

QUÆSTIO IV.

De Meteoris Ignitis Infimæ Regionis speciatim.

Quamvis non omnes impressiones Meteorologicas de quibus Aristoteles hic caput saltem celebriores hic nominabo, prima ergo impressio est *Flamma*, seu *Fax*, quæ tunc apparet, cum multa exhalatio æquè in longum & latum extensa subito inflammatur tanto splendore, ut nonnunquam nox videatur splendore adæquare diem.

Secunda, quæ à Græcis dicitur *Ægæ*, à Latinis *Capra saltans*, quæ tunc evenit, cum materia in longum magis quam in latum protensa, ac neutiquam interrupta est, habet quæ ad latera, quasi fila quædam inter sese distantia, ad quæ, cum semel accenditur, excursions quædam, & veluti saltus, flamma efficit modo scintillarum emicantium, quæ tamen cum tota materia continuatur, & tales impressiones dicuntur *Capra saltans*, quod per tales excursions apparent saltare, quo sensu Medici pulsus salientem, *Caprinum* vocant; vel ut placet Olypiodoro, Phyllopono, & aliis, quia figura capræ saltantis præferunt, vel ut probabilius teneo cum Scoto supra, dicuntur *Capra saltans*, quia cum diversæ sint exhalationes inter sese ita distinctæ, ut subtilioribus partibus cohæreant, per quas una alteri flammam celeriter communicet, quod cum fit, videtur flamma illuc transire more saltantium caprarum, maxime cum partes illæ subtiliores formam pedum representant.

Tertia est *Lancea*, & fit, ut supra, hanc aliqui vocant *trabem*, alii *laculum*, alii *Colimnas*, eò, quod horum referat similitudinem.

Quarta est *Ignis fatuus*, quem supra optime descripsi ex Scoto, & videtur saltare super terram, quia scilicet ignis petit semper ascendere, sed gravitas retrahit fugientes, si sequitur; & insequentes fugit, & hoc propter retractionem, vel impulsionem aëris, & hinc dicitur fatuus, qui velit se ab illo liberare, ingreditur Sylvam, vel dumeta aliqua, tunc ille insequitur.

sequitur & propter viscositatem adhæret arboribus.

Quinta est Perpendicularis ignis, ita dicitur, quod figuram perpendiculi, vel pyramidalis columnæ præ se ferat, & fit, quando materia est bene coherens, habetque partes subtilitate, & crassitie inter se dissimiles, ita ut subtiliores partes eleventur, simulque accendantur, & quæ grossiores sunt, deorsum commeant, unde pars inferior figuram basis, superior verò columnæ, ad perpendiculum elevata ostendit.

Sexta est ignis lambens, & est flamma ex rara & subtili exhalatione, quæ per aërem dispersa solet aliquando hominum & equorum capillis inhærere, & oritur modò ex sudore animalium præcalidi temperamenti, quando velociter moventur, & pinguem viscosumque humorem ex se ipsi trahunt, modò caufatur à spiritibus calidis, & Cholericis egredientibus à corporibus viventium, & hinc secundum multos catulorum oculi aliquando noctu apparent igniti.

Septima est Castor, Pollux, Helena: Hæc concretio generatur ex halitu viscoso, & pingui inflammato per motum, vel collisionem, vel per Antiperistasin, harum duæ sese ordinariè concomitantur scilicet Castor, & Pollux, & apparent plerumque navigantibus, & illæ duæ erant apud Ethnicos signa Fausti ominis, & una, quæ vocatur Helena, infausti, sed est superstitio: hoc tamen dicere possumus, quando huc, illucque discurrant, sive fit una, sive plures indicare tempestatem & ventos turbulentos; si verò quiescant in aliqua parte navis, serenitatem nuntiant, quia signum est frangi tempestatem, & cessare ventos, qui permittunt exhalationes illas quiescere, hæc autem omnia generantur ordinariè in infima Regione, quia propter densitatem, & viscositatem exhalationum nequeunt altius ascendere, Tempus harum generationum commodissimum, est Tempus Autumnale, vel æstivale, quia tunc pori terræ sunt aperti & est summa serenitas, Tempestas enim aeris, vel tales impressiones penitus confringit, vel certè multum dissipat tales exhalationes viscosas, ita, ut facilè à nobis non videantur inflammari. Sic nunc

QUÆSTIO V.

De Meteoris ignitis mediae Regionis.

Præcipuæ impressiones mediæ Regionis sunt Sydera errantia, Draco volans, Tonitru, Fulgur, seu coruscatio, & Fulmen, de quibus per ordinem. Sydera errantia dupliciter accidunt, primo modo, cum flamma in exhalatione ad longum protensa accenditur, & per successivam aggregationem funditur, & augetur, eò quod materia valdè disposita ignem ad se attrahat, eo ferè modo, quo candela statim extincta candelæ accensæ approximata flammam ad se attrahit, & ob hanc continuam adgenerationem vocatur Sydus discurrens, quia flamma discurrere videtur: Alio modo contingit,

quando exhalatio ipsa ab uno loco in alium fertur sine nova adgeneratione ignis, vel quia accensa fit levior, & in altum fertur, nullo resistente sibi, vel quando frigus, vel aliud sibi resistit magnà vi moveretur ad latus, seu deorsum & quando deorsum, putantur aliquando ab iis, qui sunt in littore maris, in mare cadere. Unde Virgilius. I. Georgico:

Sapè etiam Stellas vento impellente videbis

Præcipites Cælo labi, noctisq, per umbras

Flammarum longos à tergo albescere tractus.

Et quando apparet magna multitudo stellarum discurrentium, seu sic cadentium, iudicant futuros truces ventos, quia magna copia exhalationum, quæ sunt rare ascendunt, ex quibus generantur venti: *Draco volans* generatur ex exhalatione non adeò crassa, quæ dum in sublime tollitur, occurrit nubibus frigidis, à quibus deorsum & per motum, ut per Antiperistasin, accenditur, vocatur autem talis impressio draco, tum; quia impulsu nubis curvatur & flectitur, tanquam Draconis venter, tum, quia, cum sit rarior ex parte anterioris videtur scintillas ardentes, tanquam ex ore vomere, more Draconis & pars posterior caudam Draconis representat. De cæteris autem speciebus fusiùs agendum; priùs autem de tonitru, quod licet fortè formaliter non sit impressio ignita, tamen, quia sese concomitantur, commode juxta se explicantur; varias Authorum sententias de modo ejus generandi, vide apud Connimbrienses hic Tractatu I. cap. 3. Ego sequens meum Doctorem hiclib. 2. Quæst. 8. num. 3.

Dico: Tonitru posse generari tripliciter, ex percussione exhalationis calidæ, & sicæ ad latera nubis in qua includitur: Secundo ex diruptione, vel fractione illius nubis propter impetum exhalationis. Tertiò per motum flammæ per aërem, ita quod exhalatio inflammetur & moveatur, ex motu, illius flammæ fiat sonus, quem antiqui vocabant risum Vulcani. Si primo modo fiat tonitru, vel fiet exhalatione inflammata, vel non & quomodocunque fiat, ille sonus, seu tonitru erit longus, magnus & fortis instar sonorum, qui fiunt ex rotis quadrigarum; Si secundo modo, vel fit etiam exhalatione inflammata vel non, utroque enim modo fit, dummodò nubes rumpantur per impetum exhalationis inflammata, vel nimis calidæ, & tunc fit sonus magnus & fortis, non tamea longus, sicut si pannus rumperetur velociter ad longum; vel clariùs in alio Exemplo, nam sicut Castaneis in igne calefactis fumi intra pellem inclusi fortificantur & intenduntur, & exitum petentes propter majorem intensionem caloris rumpunt pellem castaneam, & fit magnus sonitus secundum quantitatem materiæ, qui tamen est brevis, ita similiter nubes aquosa, est quasi pellis circumdans exhalationem calidam & siccam, quæ fortificata concutit nubem & caufat sonum, & quandoque dirumpit. Et puto, quidquid dicant alii, exhalationem non esse causam materialem tonitru, nisi in quantum est materialis causa coruscationis, à qua caufatur ordinariè,

II. Sidera errantia quid indicent

III. Tonitru tripliciter fieri potest.